

1. boekje open

hoe ga ik open als een boek?
ik wil mezelf eens lezen,
bladeren en kijken
hoeveel pagina's ik tel.
of ik een sprookje ben
of meer een studieboek.
zou ik mij kopen?
lenen bij de bieb?
alleen stiekem lezen
hoe ik afloop en zachtjes
terugzetten in de kast?

Ted van Lieshout

(leerjaar: ...)

2. Evenwicht

ik val, ik val
net niet, ik sta, ik sta mijn
mannetje, ik hou toch
stand, ik hou me
goed, herstel, o nee, ik val, ik
val opnieuw, wiebel, wankel, struikel
even, kom weer overeind, nee, nú val
ik echt, ik val lelijk tegen, glij
tegen de grond, bijna, zwaai
weer recht, sta
weer pal mijn mannetje zo stevig
op de benen, au, o nee, ik
hou het niet meer
vol, zwaai wiegend nog
even, armen wijd
en treurig grijnzend, molenwieken
piepen, knarsend struikel ik, ik val, ik val
tegen maar kom
met scheve grijns weer overeind.

Lidy van Marissing

(leerjaar: ...)

3. En of het zo door kan gaan

Het verschil tussen wachten en verwachten leerde je van een kat die twee keer van huis liep en maar één keer terugkwam. Je denkt aan de zuurstoffles die je opa kunstmatig in coma hield. Of het zo door kon gaan, vroeg je tante steeds, en op Google Maps heeft zijn fiets nog drie jaar voor de deur gestaan. Daarna was er S, de man die zei niet verder te willen en daarom al die tijd gebleven is. 's Nachts vertel je hem over de keer dat iemand je uitschold voor 'hoer' omdat je stilstond op een zebrapad. Alles wat hij zegt is dat 'lopen' in het Russisch twee werkwoordsvormen heeft, afhankelijk van of men een bestemming heeft of niet.

Else Kemps

(leerjaar: ...)

4. Men moet

Men moet zijn zomers nog tellen, zijn vonnis nog vellen, men moet zijn winter nog sneeuwen

men moet nog boodschappen doen voor het donker de weg vraagt, zwarte kaarsen voor in de kelder

men moet de zonen nog moed inspreken, de dochters een harnas aanmeten, ijswater koken leren

men moet de fotograaf nog de bloedplas wijzen zijn huis ontwennen, zijn inktlint vernieuwen

men moet nog een kuil graven voor een vlinder het ogenblik ruilen voor zijn vaders horloge –

Gerrit Kouwenaar

(leerjaar: ...)

5. Voor een dag van morgen

Wanneer ik morgen doodga,
vertel dan aan de bomen
hoeveel ik van je hield.
Vertel het aan de wind,
die in de bomen klimt
of uit de takken valt,
hoeveel ik van je hield.
Vertel het aan een kind
dat jong genoeg is om het te begrijpen.
Vertel het aan een dier,
misschien alleen door het aan te kijken.
Vertel het aan de huizen van steen,
vertel het aan de stad
hoe lief ik je had.

Maar zeg het aan geen mens,
ze zouden je niet geloven.
Ze zouden niet willen geloven dat
alleen maar een man
alleen maar een vrouw
dat een mens een mens zo liefhad
als ik jou.

Hans Andreus

(leerjaar 5/6)

6. Moeder

Je had het niet mogen doen.

Als je mijn kamer opruimt
met o zo precieze vingers
en mijn spulletjes een plaats geeft
die ze niet herkennen
dan wordt mijn kamer rommelvrij
maar minder mij.

Goed, dat slik ik door.

Maar dat tekstje aan de muur
in bruine ronde letters op okergeel papier
dat was geen vodge met zomaar woorden
voor de prullenmand,

Het was....
het is
niet uit te leggen

nooit
had je dát mogen doen.

Ed Franck

(Leerjaar 1)

7. 'Ik denk me blij'

Ik denk me blij
ik denk me bang
ik denk m'n dagen
kort of lang

maar waar ik
nooit aan heb gedacht
heeft mij vaak
gelukt gebracht

Toon Hermans

(leerjaar 1)

8. Poëzie is een daad...

Poëzie is een daad
van bevestiging. Ik bevestig
dat ik leef, dat ik niet alleen leef.

Poëzie is een toekomst, denken
aan volgende week, aan een ander land,
aan jou als je oud bent.

Poëzie is mijn adem, beweegt
mijn voeten, aarzelend soms,
over de aarde die daarom vraagt.

Voltaire had pokken, maar
genas zichzelf door o.a. te drinken
120 liter limonade: dat is poëzie.

Of neem de branding. Stukgeslagen
op de rotsen is zij niet werkelijk verslagen,
maar herneemt zich en is daarin poëzie.

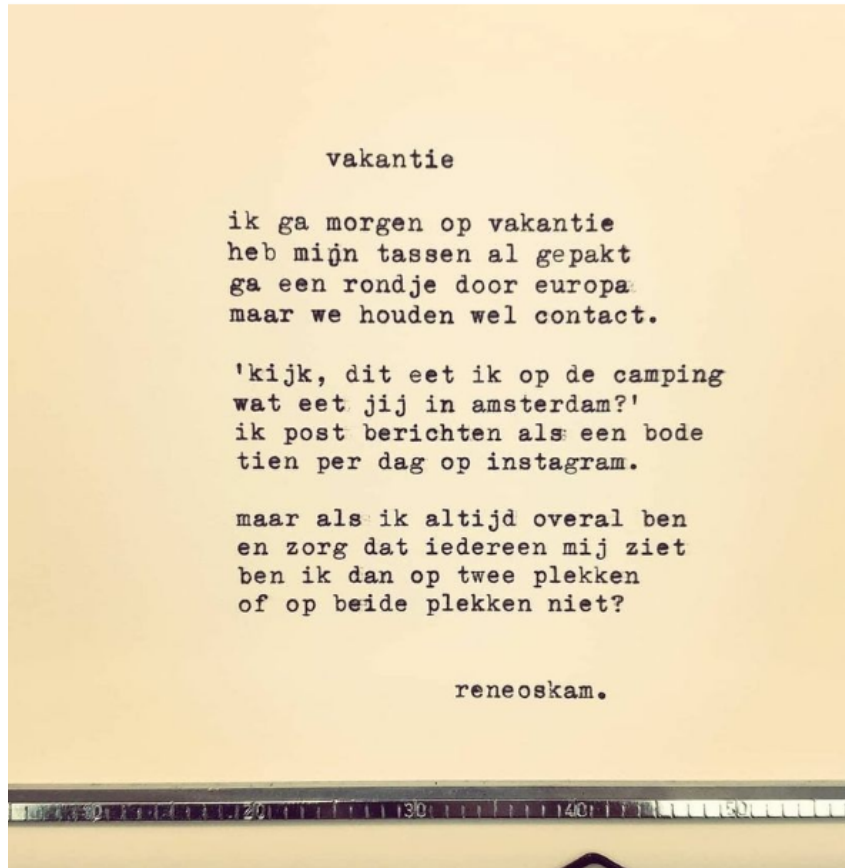
Elk woord dat wordt geschreven
is een aanslag op de ouderdom.
Tenslotte wint de dood, jazeker,

maar de dood is slechts de stilte in de zaal
nadat het laatste woord geklonken heeft.
De dood is een ontroering.

Remco Campert

(leerjaar 6)

9. Vakantie

(leerjaar: OB en BB havo en vwo)

10. 'Ik hou van Icarus'

Ik hou van Icarus die wist dat de was zou smelten en toch naar de zon toe vloog.
ik hou van het meisje dat wel zag hoe blauw de baard van Blauwbaard was- dat
was juist de reden. Ik houd van Doornroosje die alleen maar deed alsof ze sliep.

Ik houd van sneeuwwitje, die de dwergen een stelletje neuroten vond.
"Wie heeft er op mijn stoeltje gegeten? Wie heeft er van mijn bordje gegeten?"
En van de dwerg, die helemaal niet zoveel van Sneeuwwitje hield;

'Toen zij er nog niet was, waren wij nog met zeven. En nu? Moet je ons nu eens zien.'
Van de reus die kwaad is, omdat iedereen zijn schoenen laarzen noemt.
Ik houd van wie niet in het sprookje past. Maar vooral

hou ik van Icarus die wist dat de was zou smelten en toch naar de zon toe vloog.

Tjitske Jansen

(leerjaar: BB havo en vwo)

 [Tjitske Jansen op de Nacht van de Poëzie 2016](#)

11. Rorschach

Ik zwoer dat ik je niet zou schrijven.
Toen ik aan een brief begon,
een zware, zwarte brief om 's nachts
te posten in een regenbui,
liep alles uit tot inktpatronen.

Lange zinnen dreven samen
tot een donkerblauwe brij.
Woorden vielen uit elkaar.
Letters gingen kopje-onder
en verdronken in de kantlijn.

Vlekken stolden tot jouw ogen.
Later kwam je mond omhoog
uit het papier en zei: je moeite
is ontroerend, maar je doet
altijd zo moeilijk, kijk,

de liefde is van brandhout
en een inktvlek is een inktvlek
en voorgoed voorbij.

Ingmar Heytze

(leerjaar: havo 5)

12. Sonnet in een verkochte taal

Waar in de studie Nederlands aan de VU wordt opgeheven

Doordesemd spreken in je moedertaal
met elegantie van een palimpsest,
waarin uit elke tijd en elk gewest
nuance schemert als een godenmaal

van connotaties, is iets anders dan
te denken dat je best goed Engels spreekt
op krukken als je een verweekt, gebleekt
gesprekje voert, gespeend van elk elan.

In Nederland heeft men zijn taal verpatst
voor inschrijfgeld van uitheemse studenten.
Zorgvuldigheid en zwier zijn opgedoekt

om op zijn ordinairst en allerplatst
te cashen. Wie zijn taal denkt uit te venten,
heeft ook cachet en gratie afgeboekt.

Ilja Leonard Pfeijffer

(leerjaar: vwo 6)

13. Oude dames

Ruim voor de bus vertrekt zie ik ze naderen.
Ze lopen zo behoedzaam in de pas.
Hun schoenen passen altijd bij hun tas,
gezonde kousen steunen oude aderen.

Een fleurig sjaaltje siert hun saaie jas,
een beetje lipstick tegen het ontbladeren
en zilverwitte krulletjes omkaderen
't gezicht dat vroeger mooi of lelijk was.

Dit is mijn voorland, zo zal ik verwelken.
Ik maak een praatje met ze over 't weer
en ruik een vleug parfum van aronskelken.

De bus vertrekt. Ze zingen zacht een lied:
sirenen met een lofzang op weleer.
Ze wenken naar me. Maar ik wil nog niet.

Patty Scholten

(leerjaar: tl 4)

14. De idioot in het bad

Met opgetrokken schouders, toegeknepen ogen,
Haast dravend en vaak hakend in de mat,
Lelijk en onbeholpen aan zusters arm gebogen,
Gaaf elke week de idioot naar 't bad.

De damp die van het warme water slaat
Maakt hem geruster: witte stoom...
En bij elk kledingstuk, dat van hem afgaat,
Bevangt hem meer en meer een oud vertrouwde droom.

De zuster laat hem in het water glijden,
Hij vouwt zijn dunne armen op zijn borst,
Hij zucht, als bij het lessen van zijn eerste dorst
En om zijn mond gloort langzaam aan een groot verblijden.

Zijn zorgelijk gezicht is leeg en mooi geworden,
Zijn dunne voeten staan rechtop als bleke bloemen,
Zijn lange, bleke benen, die reeds licht verdorden
Komen als berkenstammen door het groen opdoemen.

Hij is in dit groen water nog als ongeboren,
Hij weet nog niet, dat sommige vruchten nimmer rijpen,
Hij heeft de wijsheid van het lichaam niet verloren
En hoeft de dingen van de geest niet te begrijpen.

En elke keer, dat hij uit 't bad gehaald wordt,
En stevig met een handdoek drooggewreven
En in zijn stijve, harde kleren wordt gesjord
Stribbelt hij tegen en dan huilt hij even.

En elke week wordt hij opnieuw geboren
En wreed gescheiden van het veilig water-leven,
En elke week is hem het lot beschoren
Opnieuw een bange idioot te zijn gebleven.

M. Vasalis

15. Ik ben de blauwbilgorgel

Ik ben de blauwbilgorgel,
Mijn vader was een porgel,
Mijn moeder was een porulan,
Daar komen vreemde kind'ren van.
Raban! Raban! Raban!

Ik ben een blauwbilgorgel
Ik lust alleen maar korgel,
Behalve als de nachtuil krijst,
Dan eet ik riep en rimmelrijst.
Rabijst! Rabijst! Rabijst!

Ik ben een blauwbilgorgel,
Als ik niet wok of worgel,
Dan lig ik languit in de zon
En knoester met mijn knezidon.
Rabon! Rabon! Rabon!

Ik ben een blauwbilgorgel
Eens sterf ik aan de schorgel,
En schrompel als een kriks ineen
En word een blauwe kiezelsteen.
Ga heen! Ga heen! Ga heen!

C. Buddingh'

(leerjaar: ...)

16. Zie je ik hou van je,

Zie je ik hou van je,
ik vin je zo lief en zo licht -
je ogen zijn zo vol licht,
ik hou van je, ik hou van je.

En je neus en je mond en je haar
en je ogen en je hals waar
je kraagje zit en je oor
met je haar er voor.

Zie je ik wou graag zijn
jou, maar het kan niet zijn,
het licht is om je, je bent
nu toch wat je eenmaal bent.

O ja, ik hou van je,
ik hou zo vrees'lijk van je,
ik wou het helemaal zeggen -
Maar ik kan het toch niet zeggen.

Herman Gorter

(leerjaar: ...)

17. 'Is het vandaag of gisteren, vraagt mijn moeder'

Is het vandaag of gisteren, vraagt mijn moeder,
bladstil, gewichtloos drijvend op haar witte bed.
Altijd vandaag, zeg ik. Ze glimlacht vaag
en zegt: zijn we in Roden of Den Haag ?
Wat later: kindje ik word veel te oud.
Ik troost haar, dierbare sneeuw witte astronaut
zo ver al van de aarde weggedreven,
zo moedig uitgestapt en in de ruimte zwevend
zonder bestek en her en der.
Zij zoekt - het is een s.o.s. -
haar herkomst en haar zijn als kind
en niemand niemand, die haar vindt
zoals zij was. Haar franse les
herhaalt zij: van haar 8e jaar:
'bijou, chou, croup, trou, clou, pou, òu,
die eerste juffrouw, weet je wel
die valse ouwe mademoiselle
hoe heet ze nou. Ik ben zo moe.'

Had ik je maar als kind gekend,
die nu mijn kind en moeder bent

M. Vasalis

(leerjaar: vwo 4)

18. Brieven op zee

Gelezen worden ze ontelbre malen,
Al was de inhoud haast vooruit geweten,
Van 't zelfde levensstof in alle talen
En op den duur tot op het woord versleten.

Toch weer ontvouwd, na 't eenzaam avondeten,
Des nachts op wacht, te kooi en na 't verhalen;
Voor hen die zooveel eenzaamheid verbeten
Is uit die letters leeftocht nog te halen.

Tusschen lieve en liefhebbende steeds staat er
Van kroost, huis, dorp en eiland weer 't alleen
Bij trouw, geboorte en dood gevarieerd relaas.

Na tal van reizen is het of een waas
't Bekende aan land omhult, men is alleen
En hoort bij 't schip en houdt het met het water.

J.J. Slauerhoff

(leerjaar: vwo 6)

19. Valeska

Temidden van wie van gezondheid blaken,
was 't petje op jouw hoofd een dissonant;
het zei: het leven heeft een schaduwkant
en jullie moeten daarmee kennismaken.

De school ging door, ja zelfs het huiswerk maken;
al leek studeren niet erg relevant,
toch zei in jouw geval 't gezond verstand:
ik moet als mens mijn plichten niet verzaken.

Als leraar kon ik in jouw ogen lezen
dat jij de reden wist waarom men leert
en dus ook wist waarvoor je wou genezen.

Jouw ziek zijn heeft jou niet gedeprimeerd,
Integendeel je hebt met heel je wezen
de cellenwoekring in jouw lijf gekeerd.

Hans Manders

(leerjaar: vwo 6)

20. Ecosysteem

Omdat de mensen in de straat hun tegelvoegen epileren
moet ik zorgen voor wat overblijft. De planten uit de groenbak
adoptereren. Voor elke uitgeroeide conifeer en elke
sneuelappel plaats ik iets terug, maar dan bij mij.
Ik stel mijn vel beschikbaar voor de weggejaagde muggen.
Geef stiekem bij de burens planten water, verleng hun leven steeds
een dag. Op het gras springen dozijnen prinsesjes rond.

Vrouwke Tuinman

(leerjaar: vwo 6)

21. Opa

Opa keek vaak in onze tuin naar die zeven sprietjes gras, en daar zag opa dan een koe die er helemaal niet was.

En later, in het ziekenhuis, kon hij verwonderd vragen waarom ze toch die buitenmuur uit zijn kamer hadden geslagen.

Voor opa was het doodgaan dus niet zoïets als de nacht: het was de steeds grotere ruimte die hij voor zichzelf had bedacht.

Willem Wilmink

(leerjaar: ...)

22. Let them eat cake

Ouders praten met andere ouders; aan hun handen kinderen die de tijd meten in plakkerigheid en ongeduldig hun vingers uitstrekken naar de volgende attractie.

Mijn vingertoppen jeuken.

Bij de botsauto's draait Danny sjekkies met één hand. Met de andere houdt hij zich in evenwicht op de bumper van een auto waarin een meisje van zestien zit. Aan zijn lippen hangen stukjes vloeï die geen speeksel kan losweken.

Er worden constant muntjes in de grijpers gegooid.

De ogen van de draaimolenpaarden blijven je volgen, waar je ook naartoe gaat. Jongetjes in vluchtauto's toeteren vergeefs achter ronddraaiende koffiekopjes. Even verder wil een vliegtuig niet opstijgen en staakt de piloot zijn pogingen na een vooraf overeengekomen aantal rondjes.

Om hier te overleven moet je kleurenblind worden.

Er komt een dag dat iedereen een standpunt in moet nemen; een dat veilig, noch politiek, noch populair is. Omdat het moet.

Ik zoek iets schoons om suikerspinnen mee te roeren.

Dennis Gaens

(leerjaar: ...)

23. Abri

De nacht wordt lichter en de slaap wil niet,
eens kijken wat ik hoor om niet te hoeven
denken, maar woorden zaaien in je hoofd
zich uit tot plaatselijk verdoofde zinnen
en er valt klamme aarde van de dekens.

Het kind dat bij de halte staat waar straks
de schoolbus stopt wordt bleker met de dag.

De dagen zijn niet meer dan hun prognose
en alles duurt al weken voor het laatst.
Zo'n tas draagt in de voorjaarslucht steeds zwaarder;
hij heeft hem neergezet zoals bejaarden
zuchtend doen. De wind, wat blijft hij schraal.

Je ogen komen uit hun schaduw niet meer los,
ik sta te kleumen in een kraag van taal,
niet uit te spreken. Elk woord is terminaal.

Henk Knol

(leerjaar: vwo 5)

24. Zon

Ik sta een tijdje met mijn vriendje op de dijk.

Kijk, zegt hij: de zon zakt in de zee
en het licht zakt langzaam mee

en de schaduwen verdwijnen
en de kleuren van de dag

en als het donker wordt
dan is het avond

en is het avond
wordt het nacht.

Mooi hè, zegt hij.
En we zwijgen.

Het is mooi en
goed bedacht.

Ester Naomi Perquin

(leerjaar: ...)

25. De Trom

DE TROM

Rrrrr om
Rrrrr om
Rrrrr - om
DE trom
De drom
De trom
Rrrr - om
BOM

(zeer snel)

Bij den dom
Met den trom
Bij den zwarten dom
Met den hollen trom
Rrrr - om

Marcheeren!
Geweren!
DE zwarte soldaten!
De schuine geweren!
Rrr - om
BOM.

De dom
De trom
De drom
Waarom?
BOM
BOM

Het breede plein
Lantaarnschijn
Rrrr - om
Eén man te paard
'n zwarte baard
Rrrrom
Een gouden kraag
'n Schop
'n Zaag
Rrrr - om

Schaduwen draaien
Armen zwaaien
Rrrr - om
Schuine lijnen
Golven
Deinen
Rrrrom

'n Zwarte drom
'n Leege trom
Waarom?
Waarom?
Waarom?

BOM
BOM (dof)
BOM

'n Kar met 'n kruis.
'n Man met 'n vlag.
'n Kop uit 'n huis.
Hysterische lach
'n man met 'n fiets

Niets

I.K. Bonset

(leerjaar: ...)